

I. K. Jewiń, A. Ja. Każemak — „Problemy technologii cięć międzyrębnych” (Problemy technologii rubok uchoda). Lotewski Naukowo-Badawczy Instytut Problemów Gospodarstwa Leśnego — Wydawnictwo „ZINATNE”, Ryga 1973 (s. 294, il. 54, schematów 22, tab. 53, poz. bibl. 337).

Zagadnieniu cięć międzyrębnych, a zwłaszcza sprawie wykorzystania do celów przemysłowych drewna pozyskiwanego przy ich okazji, poświęca się coraz więcej uwagi.

Konieczność znalezienia właściwego kompromisu między wymaganiami biologicznymi, dążącymi do możliwie indywidualnego traktowania drzew, a tendencją związaną z koniecznością daleko idącego zmechanizowania prac w leśnictwie i zmierzającą do ujmowania tych prac w sposób możliwie schematyczny i masowy wymaga od leśników gruntownej znajomości tych zagadnień. Praca ta, oparta na badaniach własnych autorów jak i bogatej literaturze, naświetla gruntownie szereg zagadnień związanych z tym problemem.

Rozdział 3 pracy, dotyczący zagadnień hodowlanych, został opracowany przez A. Ja. Każemaka. Pozostałe rozdziały przez I. K. Jewina.

Jako zasadniczy cel pracy autorzy postawili sobie przeprowadzenie analizy rozwoju środków technicznych przeznaczonych do cięć międzyrębnych — przy uwzględnieniu podstawowych wymagań biologicznych.

W rozdziale 1 — „Problemy cięć międzyrębnych” — jest omówiony stan zagadnienia w Związku Radzieckim i za granicą, m. in. w Polsce. Poruszona jest również sprawa pozyskiwania drewna małowymiarowego jako su-

rowca na cele przemysłowe, przy wykonywaniu cięć w drzewostanach młodszych klas wieku.

Rozdział 2 — „Metodologia analizy i rozwiązania problemu” — zawiera omówienie prognozowania w gospodarstwie leśnym z uwzględnieniem zasadniczych metod prognozowania, nadających się do tego celu. W rozdziale tym omówione zostały pojęcia systematyczne stosowane w naukach leśnych, prawidłowości w rozwoju środków technicznych oraz plan rozwiązania postawionego przez autora zadania.

Rozdział 3 — „Podstawy hodowlane drzewostanów organizowanych” — podaje definicję drzewostanów organizowanych (terminem tym autor określa drzewostany z gęstą siecią stałych szlaków technologicznych, zapewniających swobodny dostęp do każdego miejsca pracy) oraz stan zagadnienia w Związku Radzieckim. Omówione są tu również możliwe straty na produktywności drzewostanów na skutek przecięcia szlaków technologicznych, wpływ rozbudowy sieci dróg leśnych na wskaźniki taksacyjne drzewostanu. Przedstawione wyniki uzyskane na powierzchniach doświadczalnych, na których założono sieć takich szlaków, i na których prowadzono cięcia trzebieżowe przy użyciu maszyn ścinkowo-zrywkowych typu „Dzięcioł”.

Rozdział 4 — „Zasadnicze zalecenia i ograniczenia w rozwoju środków technicznych dla cięć międzyrębnych” — omawia związek między cięciami międzyrębnymi a pozyskiwaniem drewna na cele przemysłowe, podając jednocześnie szereg wariantów procesu technologicznego pozyskiwania drewna, kierunki rozwojowe w tym zakresie przewidziane do realizacji

i już realizowane w ZSRR. Został omówiony również sprzęt produkowany i projektowany do tego celu.

Rozdział 5 — „Zagadnienie technologii cięć międzyrębnych” — omawia pojęcia, zasadnicze elementy i klasyfikację wariantów procesów technologicznych, przy szerokim uwzględnieniu doświadczeń zagranicznych, zwłaszcza szwedzkich. Uwzględnione jest również zagadnienie pozyskiwania i kompleksowego wykorzystywania drewna małowymiarowego łącznie z igliwem i liściowcem na cele przemysłowe. W zakończeniu rozdziału autor stwierdza, że dla pełnej oceny procesu technologicznego, łącznie z zestawem niezbędnego sprzętu do cięć międzyrębnych należy uwzględniać:

1. Kryteria ogólnokrajowe (wymagania hodowlane, wydajność pracy, wykorzystanie zasobów leśnych, ekonomikę).

2. Kryteria branżowe (wskaźniki absolutnej ekonomicznej efektywności).

3. Wskaźniki pozwalające na porównanie rodzin maszyn przeznaczonych dla różnych wariantów technologicznych (stopień i poziom mechanizacji, efektywność potencjalna, możliwość automatyzacji i mechanizacji, oczekiwany rozmiar wdrożenia, złożoność podjętej masowej produkcji).

4. Porównanie poszczególnych rozwiązań konstrukcyjnych (w oparciu o specjalną metodykę).

Rozdział 6 — „Perspektywy rozwoju środków technicznych dla cięć międzyrębnych” — omawia perspektywiczne rozwiązania konstrukcyjne i ekonomiczne sprzętu przewidzianego do wykonywania cięć międzyrębnych, potrzeby w zakresie prac badawczych i doświadczalnych oraz wdrażania nowych technologii.

Praca zawiera wiele cennych informacji aktualnych i w naszych warunkach — zwłaszcza uwzględniając stale wzrastające znaczenie udziału drewna z cięć międzyrębnych w ogól-

nej masie pozyskiwanego w Polsce drewna.

K. Czereyski

W 1973 r. ukazała się w cyklu podręczników ochrony przyrody broszura dra Ludwika Jastrzębskiego „Przepisy prawne z zakresu ochrony przyrody”. Jest ona II wydaniem opracowania pod takim samym tytułem, jakie ukazało się w 1967 r. (wtedy we wspólnej obwolicie z opracowaniem doc. dra T. Szcześnego pt. „Ochrona przyrody w Polsce — stan i organizacja”).

Zarówno ówczesne jak i obecne wydanie opracowania dra Jastrzębskiego zostało wydane przez Ligę Ochrony Przyrody, a pomyślane było przede wszystkim jako zbiór materiałów i przepisów dla członków Straży Ochrony Przyrody.

Treść broszury zawarta jest w 5 rozdziałach. W rozdz. I omówione są takie sprawy, jak społeczny ruch ochrony przyrody — w tym zadania organizacji społecznych w ochronie przyrody, podstawy prawne i zakres działania Straży Ochrony Przyrody.

Rozdział II zawiera, wraz z komentarzem autora, teksty przepisów prawnych z zakresu ochrony przyrody, a mianowicie: podstawową ustawę o ochronie przyrody, ustawę o ustanowieniu i zakresie działania Państwowej Rady Ochrony Przyrody, Wojewódzkich Komitetów Ochrony Przyrody oraz o prowadzeniu rejestru tworów przyrody, rozporządzenia o gatunkowej ochronie roślin i zwierząt wraz ze spisem gatunków objętych ochroną oraz zarządzenie w sprawie odszkodowań za bezprawne pozyskanie dzikich zwierząt objętych ochroną gatunkową.

W rozdziale III traktującym o przepisach związanych z ochroną przyrody omówiono m. in. ochronę ryb i raków, ochronę wód przed zanieczyszczeniem, ochronę zwierzyny w lasach i na po-